

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 12.6.2026

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää erityisesti jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan uutta työvoimapalvelutehtävää työvoimaviranomaiselle.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” kuntouttavaa työtoimintaa koskevan kirjauksen toimeenpanoon. Hallitusohjelman toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi sosiaalipalveluiden uudistamiseksi, joka on lausunnolla 17.4.–29.5.2026. Osana ehdotusta laki kuntouttavasta työtoiminnasta ehdotetaan kumottavaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti hallitusohjelman toimeenpanon arviomuistiomenettelyllä työvoimapalveluiden kehittämiseksi. Arviomuistio oli lausunnolla 18.12.2025–18.2.2026. Arviomuistion kehittämisehdotuksista saatua palautetta on huomioitu tässä esityksessä. Keväällä 2026 hallitus lisäksi linjasi osana työllisyyden edistämisen tavoitteita, että käyttöön otettaisiin uusi työvoimapolitiininen avustus, jonka työvoimaviranomaiset voisivat myöntää kolmannelle sektorille pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä pidemmällä aikavälillä. Tavoitteena on, että suurin osa tuettavaan toimintaan osallistuneista työttömistä siirtyisi työllistymispolullaan eteenpäin ja työllistyisi avoimille työmarkkinoille.

Esityksessä ehdotetaan työvoimaviranomaiselle uutta tehtävää myöntää yhdistyksille ja säätiöille rahoitusta pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan. Myönnettävää rahoitusta kutsutaan ehdotuksessa työllisyyspoliittiseksi tueksi.

Työvoimaviranomainen myöntäisi tuen hankkeisiin, joissa toteutettava toiminta parantaisi työttömän työnhakijan työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä. Hankkeissa toteutettavaa toimintaa ei luetaisi työvoimapalveluksi.

Tuettavan toiminnan sisällöstä ei säädettäisi tarkkaan, vaan työvoimaviranomainen määrittäisi sisällön julkaisemassaan hakuilmoituksessa. Tuen myöntämiselle ehdotetaan kuitenkin rajoituksia eli tukea ei myönnettäisi mm. taloudelliseen toimintaan, julkisiin työvoimapalveluihin tai muuhun toimintaan, jonka kunta on velvollinen järjestämään, investointeihin tai kehittämistoimintaan.

Toimintaan osallistuminen olisi työttömälle työnhakijalle tietyin edellytyksin velvoittavaa. Tuettavaan toimintaan osallistuminen ei vaikuta kunnan maksuosuuteen työttömyysturvan rahoituksessa eikä esityksellä ole tarkoitus muuttaa nykyistä rahoitusmallia.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 12.6.2026

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

1. Näkemyksenne tuen tarkoituksesta ja tuettavan toiminnan kohderyhmästä?

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki (KYT) ry näkee tuen tarkoituksen tärkeänä. Heikommassa työmarkkina-asemassa oleville ja pitkäaikaistyöttömille tarvitaan yksilöityä ja pitkäjänteistä palvelua, joka pohjautuu heidän elämäntilanteeseensa, osaamiseen ja tuen tarpeeseen. On tärkeää, että palvelun ensisijaisena tavoitteena ei ole saada työtön pikaisesti avoimille työmarkkinoille, vaan löytää asiakkaan kanssa yhdessä keinot päästä omalla työllistymisen polulla eteenpäin. Tässä työssä juuri järjestöillä on vankkaa osaamista, tarjolla erilaisia toimintaympäristöjä ja monipuolisia työtehtäviä sekä mahdollisuus ihmisen kokonaisvaltaiseen ja yksilölliseen tukeen.

On hyvä huomioida, että tuen kohderyhmä on hyvin heterogeeninen. Osalla heistä on terveydellisiä, sosiaalisia ja toimintakykyyn liittyviä haasteita. On oleellista, että tällä tuella toteutettavan toiminnan piiriin ei ohjaudu ihmiset, jotka hyötyisivät ensisijaisista sosiaali- ja terveyspalveluista sekä kuntoutukselta.

2. Näkemyksenne tuen kohdentamisesta yhdistyksille ja säätiöille (108 §)?

KYT ry näkee, että tuen kohdentaminen yhdistyksille ja säätiöille on perusteltua ja oikeasuuntaista. Näillä toimijoilla on pitkä kokemus työllisyyden, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ihmislähtöisesti. Järjestöjen vahvuutena on myös se, että ne tavoittavat ihmisiä, jotka jäävät julkisten tai markkinaehtoisten palveluiden ja tuen ulkopuolelle. Toimiessaan ilman voiton tavoittelua järjestöt voivat työskennellä asiakkaan kanssa pitkäjänteisesti tukien hänen työllistymistään. Pitkäjänteinen työskentely synnyttää näiden asiakkaiden kanssa parhaat tulokset sekä ihmisen että yhteiskunnan näkökulmasta.

Rahoituksen pitäisi huomioida kaiken kokoisten toimijoiden, myös pienten yhdistysten, mahdollisuuden käyttää tukea. Erilaiset kumppanuus- ja välittäjämallit mahdollistaisivat alueen yhdistysten osallistumisen työllisyyden edistämiseen työllisyysalueella. Malleilla kevennettäisiin esim. pienempien yhdistysten hallintoa ja lisättäisiin alueellista kattavuutta.

3. Näkemyksenne tuen hakijaa/saajaa koskevista edellytyksistä (109 §)?

KYT ry näkee, että tuen hakijaa ja saajaa koskevat edellytykset ovat pääosin perusteltuja. Tuen saajan riittävä osaaminen, kyky hallinnoida rahoitusta ja edellytykset toteuttaa toimintaa vastuullisesti ovat oleellisia ominaisuuksia toiminnalle. Edellytysten on hyvä olla suhteessa tuettavaan toimintaan ja rahoituksen määrään. On kuitenkin tärkeää, että edellytykset eivät vie pienemmiltä yhdistyksiltä mahdollisuutta hakea tukea ja toteuttaa toimintaa. Edellytykset tulisi olla valtakunnallisesti riittävän selkeitä, jotta toiminnan laatu ja asiakkaiden asema eivät muodostu eri puolilla Suomea eriarvoisiksi.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 12.6.2026

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Tuen hakijaa koskevilla edellytyksillä tulisi mahdollistaa selkeästi yhteishankkeet ja kumppanuusmallit. Mallina voisi olla se, että yksi toimija vastaa hallinnoinnista ja useampi yhdistys osallistuu toteutukseen.

Lisäksi tuen saajan edellytyksillä tulee tunnistaa, että toiminnan toteuttaminen edellyttää osaavaa henkilöstöä. Tuen tulee mahdollistaa henkilöstökulujen, ohjauksen, koordinoinnin, yhteistyön ja hallinnon kustannusten kattaminen realistisesti.

4. Näkemyksenne tuettavan toiminnan rajoituksista (110 §)?

KYT ry näkee, että tuettavan toiminnan rajoitusten tulee olla riittävän selkeitä ja toteutuksen kannalta kohtuullisia. Oleellista on myös se, että rajoitukset ohjaisivat toimenpiteitä tavoitteena olevaan kohderyhmään. Taloudellinen toiminta on tärkeää määritellä selkeästi, mutta ei liian tiukasti. Monet yhdistykset harjoittavat vähäistä myyntiä, kahvilatoimintaa, kierrätystä yms. toimintansa varainhankinnan vuoksi.

Kohtuulliset ja toiminnan toteuttamiseksi välttämättömät kulut sisältäen väline- ja laitekulut pitäisi hyväksyä avustuksen tueksi. On hyvä, että omarahoitusta ei vaadita tuen saamiseksi. Tuen olisi hyvä mahdollistaa toiminnan suunnittelua, yhteistyön rakentamista ja arviointia sekä toimintojen mallintamista laadukkaasti toiminnan toteuttamiseksi.

Rajoituksissa tulee lisäksi varmistaa, ettei yhdistyksille siirry tehtäviä, jotka kuuluvat työvoimaviranomaiselle, hyvinvointialueelle tai kunnalle. Yhdistykset voivat toteuttaa työllistymisen edellytyksiä vahvistavaa toimintaa, tarjota toimintaympäristöjä ja tukea osallistujien etene- mistä, mutta viranomaisvastuut, palvelutarpeen arviointi, päätöksenteko, etuusasioihin liittyvät ratkaisut ja sosiaalihuollon tehtävät eivät voi olla järjestöjen vastuulla.

Toimeenpanossa on huomioitava päällekkäisen rahoituksen riski, sillä järjestöt kokoavat rahoituksensa useista lähteistä. Riskiä voidaan pienentää toiminnan läpinäkyvyydellä ja tuen selkeällä suuntaamisella

5. Näkemyksenne esityksessä kuvatussa tuettavasta toiminnasta? Onko tuettavaa toimintaa kuvattu riittävästi?

KYT ry näkee, että tuettava toiminta on kuvattu varsin yleispiirteisesti. Joustavuus ja väljyys on toisaalta hyvä alueellisten erojen ja tarpeiden huomioimiseksi, mutta vaarana on erilaiset tulokset ja käytännöt. Tämä voi lisätä alueellista eriarvoisuutta sekä järjestöjen että osallistujien näkökulmasta. On hyvä luoda valtakunnallisesti yhtenäisiä tavoitteita, mittareita ja vaikuttavuuden arviointia. Myös järjestötoimijat on hyvä ottaa mukaan mittareiden kehittämiseen ja vaikuttavuuden arviointiin.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 12.6.2026

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

6. Näkemyksenne tuen määrää ja kestoja koskevista ehdotuksista (111 §)?

Tuen on mahdollistettava pitkäjänteinen työskentely kohderyhmän kanssa. KYT ry pitää perusteltuna, että hankerahoitus kestäisi kolme vuotta. Kolme vuotta on kokemusten mukaan sopiva toiminnan kesto tulosten ja vaikutusten saamiseksi.

Maksatuskäytäntöjen on hyvä olla joustavat huomioiden järjestöjen likviditeettihaasteet. Ennakkomaksu mahdollistaa toiminnan aloittamisen ennen ensimmäistä maksatusta.

Tuen rahoituksen tulee olla riittävä suhteessa toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin ja tuloksiin. Osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön palkkaus on avainasemassa toiminnan toteuttamiselle.

7. Näkemyksenne työttömyysturvaan koskevista ehdotuksista?

KYT ry näkee hyvänä, että osallistuminen toimintaan ei heikennä mukana olevien toimeentuloa. Kulukorvauksen merkitys asiakkaalle on suuri, joten se on kannatettava ajatus. Kohderyhmän taloudellinen tilanne saattaa olla erittäin huono, jolloin kulukorvauksella on suuri merkitys asiakkaan tilanteeseen. Harvaan asuttujen alueiden pitkät välimatkat on hyvä huomioida myös. Osallistuminen toimintaan ei saisi jäädä matkakustannusten suuruudesta kiinni.

Olisi tärkeää, että osallistuminen toimintaan kerryttäisi työssäolovelvoitetta. Se vahvistaa osallistumista ja sitoutumista toimintaan. Velvoittavuudessa on hyvä käyttää harkintaa huomioiden asiakkaiden palveluntarve.

8. Näkemyksenne esitysluonnoksessa olevista vaikutusarvioista?

Alueellinen yhdenvertaisuus on keskeinen. KYT ry pitää tärkeänä, että työvoimaviranomaisten tulkinnat, rahoituksen taso ja hakuilmoitusten sisällöt eivät saa vaihdella alueittain. Vaikutusarvioinnissa on hyvä huomioida se, että tukea ei käytetä paikkaamaan kuntouttavan työtoiminnan lakkauttamisesta seuraavaa palvelun puutetta. Vaikuttavuudessa ei ole myöskään järkevää käyttää mittarina työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Merkittäviä vaikutuksia ovat mm. työelämävalmiuksien vahvistuminen, toimintakyvyn paraneminen, oikean palvelun löytyminen ja sopivan koulutuksen löytyminen.

Vaikutuksia järjestöjen toimintaedellytyksiin on hyvä tarkastella perusteellisemmin. Myös työmäärän lisääntyminen työllisyysalueilla on hyvä huomioida vaikutuksissa.

9. Mitä muuta haluatte lausua esityksestä?